

ΠΟΛΕΙΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Της Αναστασίας Πάπαρη, αρχιτέκτονα – πολεοδόμου, εκπροσώπου ΟΤΑ Βέροιας & ICOMOS Ν. Ημαθίας

Με μεγάλη, κατά γενική ομολογία, επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εργασίες του **7ου Συμποσίου των Πόλεων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς** που έλαβε χώρα στην Ρόδο μεταξύ 23 και 26 Σεπτεμβρίου 2003. Το Συμπόσιο τελούσε υπό την αιγίδα της UNESCO, του Οργανισμού των Πόλεων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (O.W.H.C.), του Συμβουλίου της Ευρώπης, της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας (ΥΠΠΟ), του Διεθνούς Οργανισμού Προστασίας της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ICCROM), του Διεθνούς ICOMOS, του Ιδρύματος Getty, της Παγκόσμιας Τράπεζας Μνημείων, της Νομαρχίας Δωδεκανήσου, του Δήμου Ροδίων, του Οργανισμού Προώθησης του Τουρισμού (Ρόδος) και του Ιδρύματος Marc de Montalembert (Ρόδος).

Στην τελετή έναρξης απηύθυναν χαιρετισμό ο Δήμαρχος Ροδίων κ. Γιώργος Γιαννόπουλος, ο πρόεδρος του Οργανισμού των Πόλεων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς και δήμαρχος του Τολέδο κ. Jose Manuel Molina Garcia, ο νομάρχης Δωδεκανήσου κ. Γ. Μαχαιρίδη, ο πρεσβευτής της Ελλάδος στην UNESCO κ. Β. Βασιλικός, ο βοηθός γ. γ. του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS) δρ R. Bordin, ο γ.γ. του ICOMOS κ. N. Stanley – Price, η εκπρόσωπος της UNESCO κ. V. Vulicic – Lugassy, η πρέσβειρα καλής θέλησης της χώρας μας στην UNESCO κ. Μ. Βαρδινογιάννη, η εκπρόσωπος της Βουλής του Κεμπέκ κ. Μ. Delisie, ο δήμαρχος του Κεμπέκ κ. J. – P. Allier και ο υπουργός πολιτισμού κ. Ευάγγελος Βενιζέλος, ο οποίος κήρυξε και την έναρξη του Συμποσίου.

Ο Οργανισμός των Πόλεων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (Organization of the World Heritage Cities, O.W.H.C.) εκπροσωπήθηκε από 162 από τα 188 συνολικά μέλη του, ενώ το συμπόσιο παρακολούθησαν πάνω από πεντακόσιοι σύνεδροι, από τους οποίους οι ογδόντα ήταν εισηγητές στο επιστημονικό forum.

Το Συμπόσιο οργανώθηκε σε τρεις διαφορετικές ενότητες που διεκπεραιωνόταν παράλληλα και ταυτόχρονα σε διαφορετικές αίθουσες: το Forum των δημάρχων και των εκπροσώπων τους, το forum

των επιστημόνων και εμπειρογνομόνων και το forum των νέων – εκπροσώπων από τις πόλεις – O.W.H.C.

Κοινό χαρακτηριστικό των 188 πόλεων του Δικτύου, που αντιπροσωπεύουν συνολικό πληθυσμό 120 εκατομμυρίων κατοίκων (98 πόλεις από την Ευρώπη, 35 από την Αμερική, 35 από την Ασία και 20 από την Αφρική), είναι η επιλογή τους από την Παγκόσμια Διαπολιτισμική Επιτροπή της UNESCO στη Λίστα της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς (World Heritage List), με βασικό κριτήριο τη μοναδικότητα της πολιτιστικής παράδοσης, την αυθεντικότητα και καλή κατάσταση των μνημείων και, κυρίως, τον διαχρονικό τρόπο ζωής που εκπορεύεται απ' αυτές.

Γενικός στόχος του συμποσίου ήταν η αναζήτηση ενός νέου μοντέλου εκπαίδευσης και κατάρτισης στην προστασία και διαχείριση των ιστορικών πόλεων, ώστε, μέσα από τον επιστημονικό διάλογο, να προκύψουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις προς την τοπική αυτοδιοίκηση και τους πολιτικά αρμόδιους για τη λήψη αποφάσεων στηριγμένων στη γνώση.

Το επιστημονικό forum οργανώθηκε σε τρεις θεματικές ενότητες:

1η Θεματική Ενότητα: Ενημερωμένες κοινωνίες ως προαπαιτούμενο Στρατηγικού Σχεδιασμού για την Κατανόηση και Διάχυση των Αξιών της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Αποτίμηση και Λήψη Αποφάσεων για τη Διατήρηση και τη Διοίκηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

2η Θεματική Ενότητα: Εκπαίδευση και Κατάρτιση για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

3η Θεματική Ενότητα: Οι ιστορικές πόλεις ως Ανοικτά Εργαστήρια Έρευνας και Μεταπτυχιακής Εκπαίδευσης

Ο στρατηγικός σχεδιασμός διάσωσης, προστασίας και ανάδειξης προϋποθέτει την διατύπωση και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου Σχεδίου Στρατηγικής Διαχείρισης που να συνθέτει τον πολεοδομικό / αστικό σχεδιασμό (συμπεριλαμβανομένου του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού αναστήλωσης και επανάχρησης των ιστορικών κτιρίων και των κτιρίων συνοδείας τους), με το σχέδιο προστασίας και αναζωογόνησής τους, δηλ. συσχετισμός των παραμέτρων οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής, ενίσχυσης και διαχείρισης

του τουρισμού, διατύπωσης ειδικών πολιτικών συγκράτησης των τιμών γης και ακινήτων (για την αποφυγή του φαινομένου του gentrification), με παραμέτρους όπως η αναστήλωση των κτιρίων, η αναβάθμιση των δημόσιων χώρων, η επανάχρηση εγκαταλεημένων κτιρίων, η ανάκτηση της πολιτισμικής ταυτότητας κάθε περιοχής, η διάδοση της τεχνολογίας των αναστηλώσεων, η διάδοση των παραδοσιακών επαγγελμάτων κλπ. Επίσης, πολλές φορές επανήλθε το θέμα του περιβάλλοντος μέσα και γύρω από την ιστορική πόλη ή οικισμό ως ενδογενής παράγων διατήρησης της πολιτισμικής κληρονομιάς.

Συνιστώσα που συνδέει την προστασία με την αειφόρο ανάπτυξη είναι η τουριστική ανάπτυξη αυτών των περιοχών. Το Σχέδιο Στρατηγικής Διαχείρισης θα πρέπει να ενθαρρύνει, όσο και να ελέγχει τις επιπτώσεις της τουριστικής συνεισφοράς στην τοπική κοινωνία, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα αλλοίωσης ή αλλοτρίωσης από το ξένο του οικείου και του αυθεντικού, που άλλωστε, είναι και ο λόγος της τουριστικής έλξης.

Ο ρόλος των τοπικών κοινωνιών είναι επίσης καθοριστικός στην κατάσχεση και εφαρμογή αυτών των σύνθετων Σχεδίων, καθώς η συμμετοχή τους αποδείχθηκε αποτελεσματική στην περίπτωση που αποτελεί δομικό στοιχείο αυτού του σχεδίου, δηλ. παρεμβάλλεται σε όλα τα στάδια λήψης αποφάσεων, αρχής γενομένης από το αρχικό οντολογικό ερώτημα του εάν είναι ή δεν είναι ο οικισμός άξιος προς διατήρηση. Τα σχήματα συμμετοχικών διαδικασιών ποικίλλουν ανάλογα με την «δημοκρατική κουλτούρα» κάθε λαού, φαίνεται όμως πως σε παγκόσμιο επίπεδο η συνεισφορά και ευθύνη της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι καθοριστική, όπως επίσης και η συνεργασία δημόσιου – ιδιωτικού τομέα, του τομέα των επιχειρήσεων, των εθνικών και διεθνών οργανισμών θεσμοθετημένων για την προστασία της πολιτισμικής κληρονομιάς, των μη κυβερνητικών οργανώσεων (όπως π.χ. το ICOMOS) κλπ.

Επειδή πολλές φορές - στην πατρίδα μας συχνότατα - οι ιστορικοί οικισμοί διαπλέκονται αδιαχώριστα με υποκείμενους αρχαιολογικούς χώρους ή αρχαιολογικές ζώνες, το ζήτημα της προστασίας των περιοχών αυτών καθίσταται ακόμη πιο

συνέχεια στη σελίδα 18

